

Het belang van burgerparticipatie

prof. dr. Trui Steen
KU Leuven, Instituut voor de overheid

2 december 2021

trui.steen@kuleuven.be

1

Kennismaking

Gewoon Hoogleraar 'Bestuurlijke
Organisatie van de Overheid en
Coproductie van Publieke
Diensten'

Vice-Decaan Onderzoek
Faculteit Sociale Wetenschappen
KU Leuven

2

Wat als inwoners het gemeentelijke beleid en de gemeentelijke dienstverlening mee-maken?

WAT – WIE – HOE – WAAROM ?

- WAT is burgerparticipatie?
- WIE zijn co-creërende burgers en waarom doen ze het?
- HOE organiseren we participatie en co-creatie? Wat betekent dit voor de gemeentelijke diensten en de professionele actoren? HOE maken we participatie duurzaam?
- WAAROM doen we dit alles? Welke assumpties hebben we (terecht of niet) over resultaten van burgerparticipatie en co-creatie?

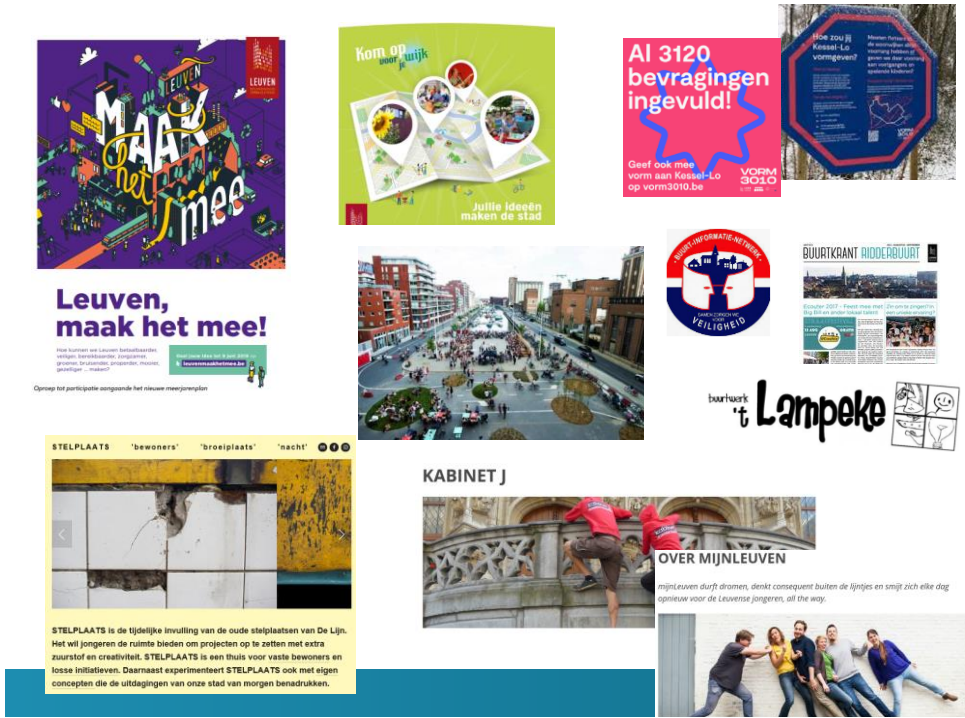
Instituut voor de Overheid

3

Wat is
burgerparticipatie?

4

5

Beleidscyclus

6

Participatieladder

KU LEUVEN

cf. Armstein 1969; Edelenbos 1998; Pröpper & Steenberg, 1999

Instituut voor de Overheid

7

Voorbeelden van methoden van burgerparticipatie

<i>Raadplegen</i>	<i>Adviseren</i>	<i>Coproduceren</i>	<i>Meebeslissen</i>
Spreekuur	Stadsgesprek	Werkateliers	Dorps- en wijkraden
Enquête/ burgerpanel	Rondetafelgesprek	Werkgroepen	
Wijkplatform	Adviesraden	Wijk- of gebieds- gericht werken	Buurtbudgetten
Politiek café	Kwaliteitsschouw		

Gebaseerd op Peters et al. (2014)

KU LEUVEN

Instituut voor de Overheid

8

9

Right to Challenge

“ ... een participatievorm die **individuele burgers of georganiseerde groepen/verenigingen van burgers** de mogelijkheid verschaft om op basis van vooraf **gedefinieerde criteria en vereisten** een **voorstel in te dienen** om taken die in hun directe omgeving worden volbracht door of voor (i.e. in opdracht **van**) een **betrokken overheid over te nemen**”

De Groof, Van Hoof & Steen (2020)

We bouwen een kader uit waarbinnen het right to challenge ten aanzien van de gemeenten en de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden georganiseerd kan worden. Hierbij laten we ons inspireren door buitenlandse voorbeelden.

Vlaamse regering
2019-2024
Regeerakkoord

10

Voorbeelden Right to Challenge

Instituut voor de Overheid

11

Randvoorwaarde 1: **is het probleem geschikt?**
("aansprekend maar hanteerbaar")

Randvoorwaarde 2: **zijn de betrokkenen van elkaar afhankelijk?** ("we kunnen het niet alleen")

Randvoorwaarde 3: **is er voldoende ruimte?**
("voldoende beleidsruimte en bestuurlijk engagement binnen duidelijke kaders")

Instituut voor de Overheid

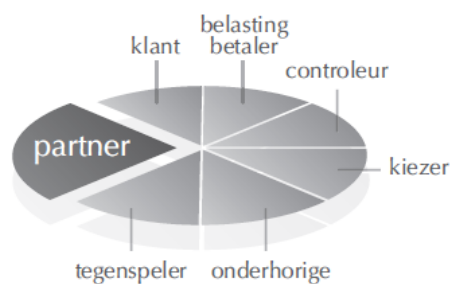
12

Wie participeert? En waarom?

KU LEUVEN

13

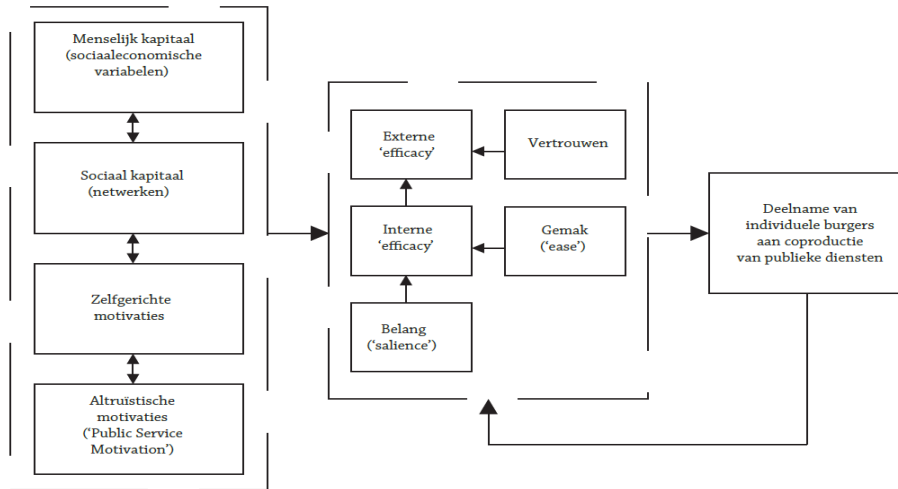
KU LEUVEN

Instituut voor de Overheid

14

Waarom coproduceren mensen? Conceptueel model

Wat motiveert burgers om te coproduceren?

- Als de **context** ondersteunend is voor coproductie, zijn weinig extra stimulansen nodig
- Mogelijkheid om verschil te maken in moeilijkere context
 - **Nut** van de dienstverlening tonen
 - Werken op **sociale normen** ('anderen doen het ook')
 - Weinig zinvol om in te zetten op (reputatie of financiële) **beloningen**

Burgerpanels / 'mini publics'

- **Deliberatief** proces
- **Geïnformeerde** opinies/aanbevelingen
- (Quasi-)representatieve steekproef via **loting**
 - zelfselectie
 - positief discrimineren (ratio steekproef verhogen)
 - rekening houdend met thema
 - gericht rekruteren (sociale media, ambassadeurs)
 - transparantie selectie

17

Burgerpanels / 'mini publics'

- Doel: **kennisdeling en onderbouwde debatten** -> **opinievorming en (gezamenlijk) standpunt**
- **Inschakelen experts**
 - geschreven materiaal, getuigenissen, vraag en antwoordsessies
 - diverse (neutrale) bronnen
 - externe moderatoren-> vermijden dat individuen de discussie domineren
- **Perspectieven deelnemers**
 - integreren alledaagse ervaringen en kennis
 - omgaan met divergente meningen

KU LEUVEN

Instituut voor de Overheid

18

HOW CAN AIR QUALITY BE IMPROVED IN KINGSTON?

KINGSTON CITIZENS' ASSEMBLY ON AIR QUALITY

The Toronto Planning Review Panel is an exciting initiative to improve public engagement by capturing input from a broader segment of the population. It was created so that a representative group of Torontonians could help the City Planning Division guide growth and change in Toronto.

19

Burgerbudget

Burgerbudget Alken 2021

20

cultuur op straten en pleinen: 91.202 euro

meer bomen: 172.284 euro

verkeersremmende maatregelen: 84.369
euro

ontmoeting in de buurt: 114.419 euro

groen in straten en op pleinen - 170.891
euro

fietsvriendelijke straten: 127.666 euro

buurtconcerten en -feesten: 98.241 euro

tuinstraten en experimenteel groen:
104.312 euro

ontharden: 132.038 euro

aantrekkelijkere pleinen: 110.161 euro

kindvriendelijke straten: 85.003 euro

klimaat- en milieuprojecten: 109.414 euro

21

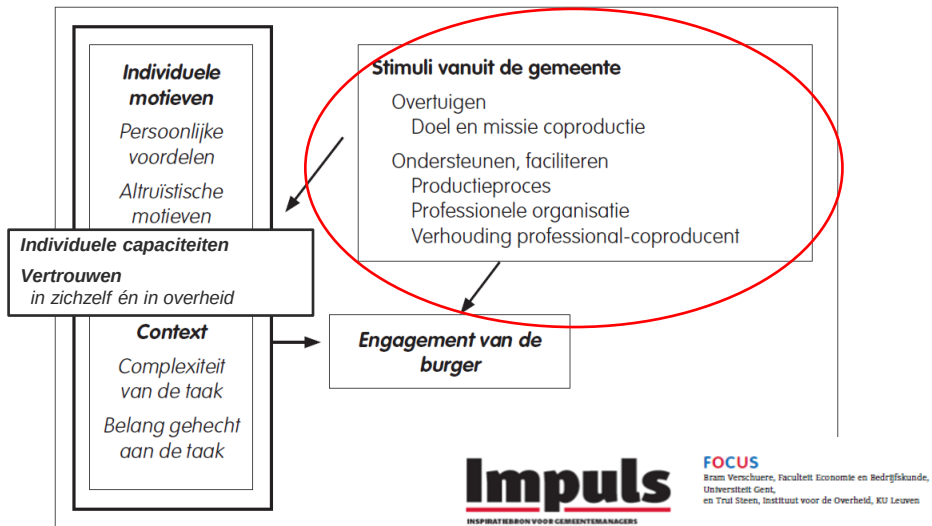
Hoe organiseren we
participatie en maken
we dit duurzaam
overheen de tijd?

KU LEUVEN

22

COCREATIE EN COPRODUCTIE VAN PUBLIEKE DIENSTEN: EEN UITDAGING

23

Bermmeesters

Belang van ondersteuning

KU LEUVEN

Instituut voor de Overheid

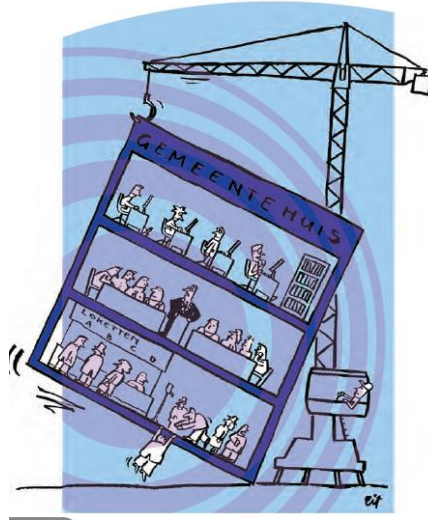
24

Nieuwe taken voor de professional in de lokale overheid

- **Motiveren** en **ondersteunen** co-producenten
- Verzekeren dat **divergerende belangen** gecoördineerd worden
- 'Orchestreren' van de samenwerking
- **Mentor-rol** zonder top-down professional-client relatie

structuur

cultuur

coördinatie

Instituut voor de Overheid

27

De Standaard Meest recent Binnenland Coronacrisis Amerikaanse verkiezingen Buitenland Opinie Meer ▼

In burgerparticipatie moet je investeren

Dat meer burgers engagement opnemen in hun eigen buurt, betekent niet dat lokale besturen achterover mogen leunen, schrijven **Bram Verschuere** en **Trui Steen**.

'Dienstverlening moet voor iedereen toegankelijk blijven, niet alleen voor participerende burgers.' © ih

https://www.standaard.be/cnt/dmf20170105_02660006

Instituut voor de Overheid

28

	Nu	In de toekomst
Probleemoplossend	projectdoelstellingen	doelstellingen na afloop project experimenteren met transitie
Capaciteit- opbouwend		
systeem	samenwerking tussen sociale actoren	bouwen van lange-termijn netwerken ruimte voor top-down en bottom-up
organisatie	procesondersteuning flexibele <i>governance</i> omgaan met juridische kaders tijdelijke allocatie personeel budget time-frame	institutionaliseren van processen institutionaliseren van <i>governance</i> ondersteunende juridische kaders structurele allocatie personeel structurele allocatie budgetten
individu	<i>empowerment: A-M-O</i>	<i>empowerment: A-M-O</i>

Instituut voor de Overheid

Welke effecten
verwachten we?

(Verwachte) effecten

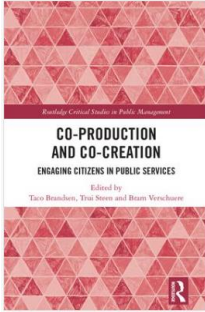
Dienstverlening

Democratisering

Relatie ambtenaren, politici, burgers

inhoud